

Broj: 05-430/21-862/9

Podgorica, 13.12.2021. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije na osnovu člana 20f stav 1 tačka 8 Zakona o zaštiti konkurencije ("Sl. list Crne Gore", br. 44/12 i 13/18) i člana 10 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list Crne Gore", br. 12/18), u postupku davanja mišljenja po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja, na osnovu Prijedloga mišljenja V.D. direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj dana 13.12.2021., donosi sljedeće

MIŠLJENJE

Dana 04.11.2021. godine Ministarstvo ekonomskog razvoja je elektronskim putem podnijelo Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „**Agencija**") Zahtjev za davanje mišljenja br. 002-102/21-9237/1 od 01.11.2021. godine, zaveden u Agenciji pod br. 05-430/21-862/1 od 04.11.2021. godine (u daljem tkestu: „**Zahtjev**“), u vezi sa Predlog programa podrške za zapošljavanje mladih, na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18) (u daljem tekstu: „**Zakon**“).

Agencija je elektronskim putem uputila Zahtjev za dopunu Zahtjeva za davanje mišljenja br. 05-430/21-862/2 od 11.11.2021. godine. Ministarstvo ekonomskog razvoja je dostavilo Dopunu zahtjeva za davanje mišljenja br. 002-102/21-9237/2 od 30.11.2021. godine, zavedenu u Agenciji pod br. 05-430/21-862/3 od 02.12.2021. godine, uz koju je dostavljen korigovani Predlog programa podrške za zapošljavanje mladih (u daljem tekstu: „**Predlog programa**“) i Obrazac 1, zaveden u Agenciji pod br. 05-430/21-862/4 od 02.12.2021. godine.

Takođe, Ministarstvo ekonomskog razvoja je dostavilo Dopunu zahtjeva za davanje mišljenja br. 002-102/21-9237/3 od 06.12.2021. godine, zavedenu u Agenciji pod br. 05-430/21-862/5 od 10.12.2021. godine, uz koju je dostavljen dopunjeni Obrazac 1, zaveden u Agenciji pod br. 05-430/21-862/6 od 10.12.2021. godine.

Ovlašćeno lice Ministarstva ekonomskog razvoja je svojim potpisom i pečatom ministarstva, na svakoj stranici Obrasca 1, potvrdilo da su svi navedeni podaci, istiniti i tačni.

S obzirom na to da član 11 stav 2 Zakona precizira da je za istinitost i tačnost podataka navedenih u prijavi odgovoran podnosilac prijave, Agencija je prilikom ocjene uzela u

obzir odgovornost Ministarstva ekonomskog razvoja (kao podnosioca prijave državne pomoći).

Agencija je odlučivala o usklađenosti Predloga programa sa pravilima za dodjelu državne pomoći, nakon što je primila uredan i potpun zahtjev za mišljenje, u smislu člana 14 stav 1 Zakona.

OPIS PREDLOGA PROGRAMA

Program se temelji na šest mjera koje će doprinijeti stvaranju preduslova za ublažavanje negativnih posljedica izazvanih prolongiranim zapošljavanjem mladih, a usmjerene su na obezbjeđenje podrške mladima kroz međuinstitucionalnu saradnju, kreiranje finansijski stimulativnog okruženja za zapošljavanje mladih, doprinos digitalizaciji društva, zapošljavanje mladih osoba sa invaliditetom, usavršavanje mladih u inostranstvu za oblasti od strateškog interesa za Crnu Goru, borbu protiv sive ekonomije, i jačanje apsorpcione moći Crne Gore u oblasti poljoprivrede.

MJERA 1: Memorandum o saradnji

Već godinama unazad upisnu politiku karakteriše nedostatak kvalitetne saradnje između ustanova visokog obrazovanja, Vlade, poslodavaca i drugih relevantnih institucija. Postojeća saradnja je više formalna i izostaje suštinski dijalog. Nedovoljna uključenost poslodavaca prilikom izrade i realizacije studijskih programa utiče na smanjenu zapošljivost svršenih studenata. U prilog ovome govore podaci iz Ankete o radnoj snazi gdje se navodi da obrazovnu strukturu nezaposlenih čini 64,1% lica sa završenom srednjom školom, 20,1% sa završenim višim ili visokim obrazovanjem, i 15,8% osobe sa završenom osnovnom školom ili nižim obrazovanjem. Nedostaju ekstenzivnija istraživanja u svrhu boljeg predviđanja potreba za vještinama na tržištu. Dva su ključna razloga zbog kojih mladi spadaju u grupu teže zapošljivih osoba:

- kvalifikacije koje stiču nakon srednjeg stručnog i visokog obrazovanja često ne odgovaraju potrebama tržišta rada, i
- mladima nedostaje radno iskustvo koje poslodavci najčešće traže kao preduslov za zapošljavanje, a koje mladi nisu mogli steći tokom obrazovanja, jer obrazovni sistem karakteriše niska stopa saradnje sa privredom, kao i nerazvijen sistem pripravnštva.

Kroz Memorandum o saradnji relevantne institucije i predstavnici privrede će se obavezati da preduzmu aktivnosti sa ciljem unapređenja zapošljavanja mladih, odnosno lakše tranzicije iz sistema obrazovanja u svijet rada. Potpisnici memoranduma, Vlada, socijalni partneri, predstavnici privrede i Univerzitet Crne Gore će ovim putem inicirati reviziju postojećih i donošenje novih zakonskih i programskih rješenja:

1. Reforma Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem

Zakonom o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem („Sl. list CG“, broj 38/12) sprovodi se stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem koja nemaju radno iskustvo u određenom nivou obrazovanja, kao kontinuirana, programska i sistematska aktivnost sa ciljem sticanja znanja, vještina i kompetencija za samostalno obavljanje poslova i radnih zadataka. Postoji potreba za inoviranjem dosadašnjeg modela stručnog osposobljavanja koji će biti više u službi lakše tranzicije na tržište rada.

2. Integrisanje reformisanog Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem u formalni obrazovni sistem

Prema nalazima MOR-a datim u *Bijeloj knjizi za zapošljavanje mladih* ovaj program bi trebalo smatrati dijelom obrazovnog puta, koji studenti moraju da prođu da bi se bavili odabranim zanimanjem, odnosno da bude dio formalnog obrazovnog sistema. S druge strane, trebalo bi razviti program na osnovu preporuka Savjeta EU o okviru kvaliteta za pripravnštvo koji bi bio usmjeren na nezaposlena lica.

3. Donošenje Zakona o studentskim poslovima

S obzirom na specifičnosti studenata kao ciljne grupe kojoj je potrebna dodatna zaštita na tržištu rada, potrebno je donijeti Zakon o studentskim poslovima, koji će bliže definisati prava i obaveze studenata koji stupaju u radne odnose i njihovih poslodavaca. Ovaj zakon će definisati uslove za zasnivanje radnog odnosa, vrste studentskih poslova, radno vrijeme, zarade i druge naknade, prestanak radnog odnosa i drugo.

4. Inoviranje metodologije na kojoj se temelji upisna politika

Da bi se mogle prognozirati potrebe za vještinama i da bi sektor obrazovanja dobio relevantne informacije sa tržišta rada, neophodna je kvalitetna analiza stanja i tendencija na tržištu rada, definisanje potreba za kvalifikacijama, kao i uspostavljanje prioriteta za razvoj novih i izmjene postojećih kvalifikacija.

Cilj mjere	Bolja usklađenost obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada
Period realizacije	Prvi kvartal 2022. god
Fiskalni uticaj	Nema
Nadležna institucija	Vlada, socijalni partneri, PKCG i UCG

MJERA 2: Podrška unapređenju ljudskih resursa za digitalnu ekonomiju

Programom rada Vlade u okviru prioriteta „Digitalna transformacija“ planirano je osposobljavanje 500 nezaposlenih osoba za deficitarna IT zanimanja u 2021. godini. Savremeno tržište rada svoju funkcionalnost temelji na informacionim tehnologijama. Ovo je veliki izazov koji traži dodatne aktivnosti, imajući u vidu da sistem obrazovanja ne prati brze promjene na ovom polju.

Aktuelni sistem obrazovanja odraslih nudi sljedeće programe za sticanje stručnih kvalifikacija iz oblasti ICT:

- Serviser/ka računara;

- Elektrotehničar/ka za razvoj mobilnih aplikacija;
- Elektrotehničar/ka za razvoj veb aplikacija;

Pored njih sistem nudi i programe obrazovanja za sticanje sljedećih ključnih vještina:

- Kreiranje *web typescript*;
- Kreiranje primjenom jezika java;
- Kreiranje relacionih baza podataka;
- Vođenje profila poslovnih korisnika na društvenim mrežama;

Dodatno tu su i programi obrazovanja za unapređenje digitalne ključne kompetencije:

- Baze podataka;
- Digitalni marketing;
- Sticanje osnovnih znanja i vještina za rad na računaru;
- Program obrazovanja za sticanje znanja za kreiranje elektronske prodavnice;
- Programi obrazovanja za stručno usavršavanje za Oracle tehnologiju.

U sistemu obrazovanja odraslih trenutno je aktivno pet organizatora obrazovanja i osposobljavanja u oblasti ICT.

Mjera podrazumijeva uspostavljanje digitalne platforme čiji je cilj lakše povezivanje mladih sa evidencije nezaposlenih ZZZCG i organizatora obrazovanja odraslih iz oblasti ICT-ja, kao i poslodavaca koji realizuju obuku na konkretnom radnom mjestu. Platforma će sadržati ponudu programa obrazovanja koju nude licencirani organizatori obrazovanja odraslih i poslodavci koji realizuju obuku na konkretnom radnom mjestu. Nezaposlena lica – mladi će imati mogućnost da, radi sticanja posebnih znanja, vještina i kompetencija, u skladu sa njihovim potrebama i potrebama tržišta rada, odaberu program obrazovanja i organizatora obrazovanja kod kojeg će se program realizovati. Takođe, mladi će imati mogućnost da se obučavaju na konkretnom radnom mjestu u skladu sa programom obuke za rad na konkretnom radnom mjestu koji poudi poslodavac.

Provjerom znanja, vještina i kompetencija nakon završenog programa obrazovanja odraslih, nezaposlena lica biće u prilici da steknu stručnu kvalifikaciju, koja je priznata na tržištu rada, u skladu sa Zakonom o nacionalnim stručnim kvalifikacijama („Sl. list CG“, br. 80/08, 40/16). Obavljanje ispita za provjeru znanja, vještina i kompetencija za sticanje stručne kvalifikacije vrši organizator obrazovanja, koji kandidatu, koji uspješno završi ispit, izdaje sertifikat.

S druge strane korisnici platforme iz reda poslodavaca koji žele da nezaposlenu mladu osobu osposobe za rad na konkretnom radnom mjestu moraju osobu koju su osposobljavali da zaposle nakon obuke na period od najmanje 2 mjeseca.

Ciljna grupa:

- Nezaposleni do 30 godina koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih lica ZZZCG;
- licencirani organizatori obrazovanja odraslih iz oblasti ICT; i
- poslodavci.

Cilj mjere	Unapređenje mjera politike zapošljavanja kroz digitalnu platformu, povećanje fleksibilnosti i dostupnosti radi njihove veće efikasnosti i adekvatnijeg odgovora na potrebe tržišta rada. Sticanje znanja i vještina iz oblasti ICT, certifikovanje stručnih kvalifikacija iz oblasti ICT, priznatih na tržištu rada, i zapošljavanje u navedenim oblastima. Unapređenje ljudskih resursa na crnogorskom tržištu rada za digitalnu ekonomiju.
Period realizacije	2022. god.
Fiskalni uticaj	1.000.000,00 €
Nadležna institucija	MER

MJERA 3: Unapređenje zapošljavanja mladih osoba sa invaliditetom (grant šeme)

Sa ciljem podrške zapošljavanju mladih lica sa invaliditetom, ZZZCG će prilikom raspisivanja Javnog poziva za finansiranje projekata za zapošljavanje lica sa invaliditetom - grant šema, prepoznati posebnu mjeru koja će se direktno odnositi na ovu ciljnu grupu. Budžet za ovu mjeru će biti najmanje u iznosu od 20% ukupnog budžeta predviđenog za grant šeme.

Naime, na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, na dan 30.6.2021. godine, nalazilo se 11.094 lica sa invaliditetom što čini oko 20% od ukupnog broja nezaposlenih lica. Dodatno, od ukupnog broja nezaposlenih mladih, 6% čine osobe sa invaliditetom. Ova mjera će omogućiti aktivaciju mladih osoba sa invaliditetom, prevenciju njihove socijalne isključenosti, otvaranje novih radnih mjesta za mlade osobe sa invaliditetom, povećanje stručnih i radnih kvalifikacija mladih osoba sa invaliditetom, unapređenje znanja i vještina koje je mlada osoba stekla prilikom obrazovanja, kao i njihovo ubrzano uključivanje u radne i društvene procese.

Sredstva za ovu namjenu se obezbjeđuju iz Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom u skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.

Ciljna grupa:

- mladi sa invaliditetom do 30 godina koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih ZZZCG.

Cilj mjere	Povećanje zapošljivosti i zapošljavanja mladih osoba sa invaliditetom (15-29) u Crnoj Gori u 2021-2022 godini
Period realizacije	2022. god.
Fiskalni uticaj	300.000 €
Nadležne institucije	ZZZCG

MJERA 4: Komisija za stipendiranje talentovanih studenata CG za studije na prestižnim inostranim fakultetima

Ekonomski razvoj se u značajnoj mjeri oslanja na ljudski kapital - znanje, vještine, kompetencije i lične karakteristike koje ljudima omogućuju da doprinesu sopstvenom i društvenom blagostanju, kao i blagostanju svojih država. Uključivanje Crne Gore u aktuelne međunarodne tokove kao i proces evropskih integracija podstakli su naše studente da u sve većem broju istražuju inostrane sisteme visokog obrazovanja. Želja za usavršavanjem, proširivanjem znanja i karijernim napretkom bila je osnovni motiv za odlazak van države, dok su dostupnost finansija i međudržavni sporazumi uvijek snažno definisali krajnje destinacije.

MONSTAT-ovi podaci pokazuju da u Crnoj Gori trenutno ima preko preko 25 hiljada studenata, a studentske organizacije procjenjuju da oko 1500 mladih iz Crne Gore studira u inostranstvu. Većina elitnih evropskih univerziteta ne nudi pune stipendije za osnovne studije studentima iz Crne Gore, a veliki broj evropskih organizacija i fondova koje stipendiraju ove studije nije dostupan studentima koji dolaze iz zemalja van Evropske Unije. Situacija je nešto drugačija na američkim univerzitetima, koji najčešće stipendiraju do određenog iznosa (i do 80%), međutim to je i dalje veliki iznos, kad se u obzir uzme prosječna cijena akademske godine (preko \$50.000) Nadalje, cijene studija na ovim univerzitetima su previsoke za crnogorski standard i prosječna crnogorska porodica ne može priuštiti školovanje ni za jednu akademsku godinu. S druge strane kvalitet obrazovanja koji studenti mogu dobiti na ovim univerzitetima je daleko iznad standarda obrazovanja dostupnog u Crnoj Gori. Stipendiranjem talentovanih studenata omogućava se da svoje potencijale razviju u inostranstvu, država pravi jednu od najvrednijih investicija u svoju budućnost. Studenti koji dobiju stipendiju od države bi bili u obavezi da određen vremenski period nakon studija provedu u Crnoj Gori i time doprinesu njenom akademskom i ekonomskom razvoju.

U srži koncepta ove mjere je uspostavljanje mehanizma čiji je osnovni cilj pružanje finansijske podrške školovanju za studente na prestižnim svjetskim univerzitetima. Sredstva će biti korišćena kao podrška za plaćanje školarine studentima koji nijesu ostvarili stipendiju, ili stipendija koja im je dodijeljena ne obuhvata sve neophodne troškove studiranja.

Vlada će na predlog Premijera osnivati komisiju koja će uzeti u razmatranje zahtjeve studenata koji se obrazuju za zanimanja iz oblasti od izuzetnog značaja za razvoj Crne Gore, u skladu sa aktuelnim strateškim dokumentima i strateškim mjerama usmjerenim na ekonomski razvoj Crne Gore. Jedan od zadataka Komisije biće da prati uspjeh studenata u toku studija i vrši monitoring i evaluaciju na godišnjem nivou. Kriterijumi za dodjelu stipendije će se utvrditi Poslovníkom o radu komisije.

Cilj mjere	Finansijska podrška školovanju za studente na prestižnim svjetskim univerzitetima
Period realizacije	Od 2022. god.
Fiskalni uticaj	1.000.000,00 € godišnje. Za 2022. god. sredstava će se opredijeliti iz budžetske rezerve
Nadležne institucije	Vlada Crne Gore- komisija

MJERA 5: Podrška osposobljavanju i zapošljavanju mladih za poslove inspeksijskog nadzora

Neprijavljeni rad ili rad na crno je kao problem prepoznat u programu ekonomskih reformi, kao i strateškim dokumentima u Crnoj Gori. Razni nalazi i istraživanja pokazuju da je nivo sive ekonomije u Crnoj Gori znatno viši nego u zemljama EU, dok se struktura neformalnog sektora u Crnoj Gori ne razlikuje mnogo od strukture u drugim evropskim ekonomijama. Istraživanja pokazuju da se više od četvrtine ekonomske aktivnosti u Crnoj Gori odvija u sivoj zoni, kao i da je stopa sive ekonomije veća u manje razvijenim područjima. Glavni uzroci izraženog rada na crno ogledaju se u: nefleksibilnosti tržišta rada, visokoj stopi nezaposlenosti, niskoj profitnoj stopi, visokim poreskim opterećenjima poslodavaca, ali i ukupnoj kulturi neformalnog poslovanja razvijenoj tokom proteklih decenija.

Rad na crno najviše je zastupljen u trgovini, građevinarstvu, turizmu i ugostiteljstvu, poljoprivredi i saobraćaju, odnosno na onim poslovima koji su sezonskog karaktera. Među kategorijama na tržištu izloženim riziku od rada na crno, prednjače mladi, bez obzira na kvalifikaciju i diplomu koju posjeduju.

Nadležne institucije i organi sprovode kontinuirane aktivnosti u svim segmentima rada gdje se mogu prepoznati pojave rada na crno, i preduzimaju mjere na otklanjanju nepravilnosti sa ciljem suzbijanja sive ekonomije i povećanja budžetskih prihoda Crne Gore. Međutim, obavljanje ovih aktivnosti često je otežano zbog nedovoljnih kadrovskih kapaciteta ovih institucija i organa. Kako je jedno od završnih mjerila u okviru poglavlja Socijalna politika i zapošljavanje da Crna Gora osnažuje administrativne kapacitete u cilju obezbjeđivanja djelotvornog sprovođenja zakonodavstva i okvira politika u oblasti zapošljavanja i socijalne politike, prepoznata je i potreba jačanja administrativnih kapaciteta organa nadležnih za vršenje inspeksijskog nadzora radi obezbjeđenja pravilne primjene propisa. Cilj mjere je, s jedne strane, podrška mladima za brži ulazak na tržište rada, dok s druge strane obezbjeđuje podršku institucijama za stvaranje neophodnih administrativnih kapaciteta za vršenje inspeksijskog nadzora.

Mjera podrazumijeva dvomjesečno osposobljavanje na radnom mjestu za 60 mladih sa stečenim visokim obrazovanjem, koji su minimum 2 mjeseca na evidenciji ZZZCG, i zapošljavanje na određeno vrijeme u trajanju od 9 mjeseci. Predviđeno je da se dvomjesečno osposobljavanje, uz mentora iz institucije i angažovanje eksternih konsultanata-trenera, odvija na radnom mjestu u organu nadležnom za vršenje inspeksijskog nadzora – Upravi za inspeksijske poslove. Kroz ovu mjeru, zapošljavanje učesnika vršiće se posredstvom agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, i to takođe u Upravi za inspeksijske poslove, dok će uključeni nezaposleni biti angažovani na pružanju tehničke i administrativne pomoći inspektorima. Primjenom instituta privremenog ustupanja zaposlenih posredstvom agencije registrovane za obavljanje ovih poslova, otvara se široka mogućnost uključivanja nezaposlenih lica u aktivne programe tržišta rada.

Ciljna grupa:

- nezaposlena visokoobrazovana lica do 30 godina starosti koja se nalaze na evidenciji ZZZCG minimum dva mjeseca u kontinuitetu;
- Uprava za inspekcijske poslove.

Cilj mjere	Razvoj znanja, vještina i kompetencija za tehničke i administrativne poslove inspekcijskog nadzora, podrška zapošljavanju visokoobrazovanih mladih do 30 godina koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih minimum 2 mjeseca, i jačanje administrativnih kapaciteta Uprave za inspekcijske poslove kroz zapošljavanje mladih na period od 9 mjeseci
Period realizacije	2022. godina
Fiskalni uticaj	340.000,00 €
Nadležna institucija	MER- ZZZCG

MJERA 6: Mladi kao podrška razvoju poljoprivrede

Poljoprivreda predstavlja jedan od strateških razvojnih sektora u Crnoj Gori. Glavni cilj poljoprivredne politike Crne Gore je unapređenje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje, poboljšanje uslova života u ruralnim područjima, i održivo korišćenje raspoloživih resursa. Kao strateška privredna grana, poljoprivreda ima posebno mjesto u programskim dokumentima na temelju kojih EU pruža pretprijetnu pomoć zemljama kandidatima za članstvo u EU. U ovom trenutku aktuelan je Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD II 2014-2020 (IPARD II program), koji predstavlja jedan od preduslova za korišćenje evropskih pretprijetnih sredstava kroz IPA II. Kroz sprovođenje IPARD II programa crnogorskim poljoprivrednicima obezbijeđeno je ukupno 51.816.473 eura bespovratnih sredstava, od čega EU sredstva čine 39.000.000 €, a nacionalno kofinansiranje iznosi 12.816.473 €. Uz doprinos korisnika, investicije kroz IPARD II za ovaj programski period kreću se na nivou od 86 mil. €.

Cilj IPARD II programa je restrukturiranje i modernizacija poljoprivrednog i prerađivačkog sektora, u svrhu stvaranja konkurentnih poljoprivrednih gazdinstava i prerađivačkog sektora, koji će biti spremni za ulazak u EU i korišćenje fondova EU. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede pruža stručnu i administrativnu podršku potencijalnim korisnicima sredstava, međutim diverzifikovanost mjera, obim sredstava i brojnost korisnika su takvi da kapacitete ministarstva treba dodatno podržati, naročito imajući u vidu broj individualnih poljoprivrednih proizvođača, malih gazdinstava i malih pravnih subjekata koji se prijavljuju na pozive.

S tim ciljem sačinjena je i ova mjera koja predviđa da nezaposlena lica – mladi steknu preduzetnička znanja i specifične vještine izrade projektnih aplikacija, upravljanja i implementacije projekata, organizovanja klastera i klusterskog umrežavanja subjekata privređivanja iz oblasti poljoprivrede, kroz određene obuke koje će sprovesti ZZZCG putem angažovanja organizatora obuke kroz javni poziv. Ovako osposobljena mlada lica biće podrška savjetodavnim službama u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i

vodoprivrede, i svojevrsni *helpdesk* poljoprivrednicima za informisanje i pripremu projektnih aplikacija, sa kojima će aplicirati za dodjelu sredstava IPARD programa kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Ciljna grupa:

- 30 nezaposlenih lica do 30 godina starosti koja se nalaze na evidenciji nezaposlenih ZZZCG minimum 2 mjeseca
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Cilj mjere	Podrška zapošljavanju 30 mladih do 30 godina koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih lica minimum 2 mjeseca, jačanje administrativnih kapaciteta Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, i unapređenje apsorpcije EU fondova za razvoj poljoprivrede u Crnoj Gori kroz zapošljavanje mladih na period od 9 mjeseci
Period realizacije	2022. godina
Fiskalni uticaj	175.000, 00 €
Nadležna institucija	MER- ZZZCG

DRŽAVNA POMOĆ

U skladu sa Ugovorom o funkcionisanju Evropske Unije, član 107., definisano je da osim ako Ugovorima nije drugačije određeno, svaka pomoć koja je dodijeljena od strane države članice ili putem državnih resursa u bilo kojem obliku koja narušava ili prijeto da će narušiti konkurenciju dovođenjem u povoljniji položaj određenih preduzeća ili proizvodnju određene robe, u mjeri u kojoj utiče na trgovinu između država članica, nespojiva je sa unutrašnjim tržištem.

Saglasno članu 2 Zakona, utvrđeno je da je državna pomoć:

- 1) finansijska pomoć koja se direktno ili indirektno dodjeljuje iz državnog budžeta, odlukom Vlade Crne Gore, budžeta opštine, odlukom nadležnog organa opštine, uključujući fondove Evropske unije i druge javne fondove;
- 2) pomoć koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu;
- 3) finansijska pomoć koja se ne pruža privrednim društvima pod istim uslovima, ili se pruža selektivno privrednim društvima na osnovu veličine privrednog društva, mjesta poslovanja ili mjesta registracije, ili je namijenjena jednom privrednom društvu;
- 4) pomoć koja ugrožava konkurenciju i utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Za svaku pojedinačnu mjeru definisani su uslovi za dodjelu pomoći, cilj mjere, period realizacije, fiskalni uticaj i nadležna institucija.

OCJENA PREDLOGA PROGRAMA

S obzirom da se MJERA 1: Memorandum o saradnji, ne podrazumijeva direktno ili indirektno dodjeljivanje (prenos) sredstava iz državnog budžeta, budžeta opštine ili drugih javnih fondova, ova mjera ne ispunjava uslov iz člana 2 stav 1 tačka 1 Zakona, te **ne predstavlja državnu pomoć** u smislu Zakona, imajući u vidu da svi uslovi iz člana 2 Zakona, moraju biti ispunjeni, da bi se mjera smatrala državnom pomoći.

Odredbom člana 3 stav 2 Zakona, propisano je da je korisnik državne pomoći fizičko ili pravno lice, privredno društvo ili udruženje privrednih društava, koje koristi državnu pomoć u obavljanju privredne djelatnosti.

S obzirom da korisnici MJERE 3: Unapređenje zapošljavanja mladih osoba sa invaliditetom (grant šeme); MJERE 4: Komisija za stipendiranje talentovanih studenata CG za studije na prestižnim inostranim fakultetima; MJERE 5: Podrška osposobljavanju i zapošljavanju mladih za poslove inspekcijskog nadzora; i MJERE 6: Mladi kao podrška razvoju poljoprivrede, nijesu korisnici državne pomoći, te da posljedično nije ispunjen uslov iz člana 2 stav 1 tačka 2 Zakona, predmetne mjere **ne predstavljaju državnu pomoć** u smislu Zakona.

MJERE 2: Podrška unapređenju ljudskih resursa za digitalnu ekonomiju predviđa dodjela sredstava nezaposlenima do 30 godina koji se nalaze na evidenciji nezaposlena lica ZZZCG, ali i *licencirani organizatori obrazovanja odraslih iz oblasti ICT i poslodavci*, koji se smatraju korisnicima državne pomoći u smislu člana 3 stav 2 Zakona. Izvor finansiranja za realizaciju MJERE 2 (1.000.000,00 eura za 2022. godinu) jeste budžet Crne Gore. Imajući u vidu precizirane korisnike ove mjere, nije sporno da se ista dodjeljuje selektivno. Posljedično, ovom pomoći se narušavanje konkurencije i vrši se uticaj na trgovinu između Crne Gore i drugih država. Ispunjenjem sva četiri kumulativna uslova propisana članom 2 Zakona, predmetna mjera **predstavlja državnu pomoć** u smislu Zakona.

S obzirom na to da je u postupku davanja ovog mišljenja utvrđeno da se Predlogom programa uređuju pitanja dodjele državne pomoći, Ministarstvo ekonomskog razvoja je u obavezi da prije utvrđivanja, odnosno dodjele državne pomoći na osnovu MJERE 2, saglasno odredbama čl. 10 i 11 Zakona, **podnese Agenciji prijavu državne pomoći radi procjene usklađenosti državne pomoći**.

Agencija ističe na uslove da bi postupak odabira korisnika svih mjera Predloga programa bio konkurentan, isti mora biti transparentan, nediskriminatoran i bezuslovan.

Međutim, izuzetno od prethodno navedenog, Agencija upućuje na primjenu Uredbe Komisije (EU), br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (*de minimis*

pomoći) (u daljem tekstu: „Uredba“) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013), koja se u Crnoj Gori primjenjuje kao Prilog 4a Pravilnika o listi pravila državne pomoći („Sl. list CG“, br. 35/14, 2/15, 38/15, 20/16, 33/20, 38/20, 53/20, 98/20, 130/20, 44/21 i 107/21). Ukoliko MJERA 2 ispunjava uslove iz Uredbe, u odnosu na dodjelu predmetne mjere bi se primjenjivala sljedeća pravila o dodjeli pomoći male vrijednosti (*de minimis pomoći*):

- Gornja granica za pomoći male vrijednosti (*de minimis pomoć*) je do 200.000,00 eura tokom perioda od tri fiskalne godine, odnosno do 100.000,00 eura tokom perioda od tri fiskalne godine, ukoliko korisnik obavlja drumski prevoz tereta za najamninu ili naknad. Iznose pomoći koji nisu u obliku novčanih pomoći, potrebno je pretvoriti u njihovu bruto novčanu vrijednost (ekvivalent subvencije). Pri računanju novčane vrijednosti transparentnih oblika pomoći koji nemaju oblik bespovratnih sredstava i pomoći koje se isplaćuju u više rata, potrebno je primijeniti tržišne kamatne stope koje preovlađuju u trenutku dodjele takvih pomoći.
- Sektori u kojima se ova pomoć ne može dodijeliti su usluge povezane sa izvoznom djelatnošću i sektor primarne poljoprivrede i ribarstva.
- Svi privredni subjekti koje kontroliše (na pravnoj ili *de facto* osnovi) isti privredni subjekt moraju se smatrati jednim privrednim subjektom. Ako se jedan korisnik podijeli na dva ili više posebnih korisnika, pomoć male vrijednosti (*de minimis pomoć*) dodijeljena prije podjele, dodjeljuje se korisniku koji je od nje ostvario korist, što je načelno korisnik koji je preuzeo djelatnosti za koje je korišćena pomoć male vrijednosti (*de minimis pomoć*).
- *De minimis* pomoći se ne mogu dodijeliti za izvoz ili za upotrebu domaćih proizvoda umjesto uvoznih, kao ni za finansiranje osnivanja i upravljanja distributivne mreže u drugim državama članicama. Pomoći za troškove učestvovanja na sajmovima, odnosno troškove studija, ili savjetodavnih usluga potrebnih za uvođenje novog ili postojećeg proizvoda na novo tržište u drugoj državi članici ili trećoj zemlji, obično ne čine pomoć za izvoz.
- Prije dodjele *de minimis* pomoći, davalac pomoći mora od korisnika dobiti izjavu o drugim pomoćima male vrijednosti (*de minimis pomoćima*) koje je preduzetnik primio tokom predmetne fiskalne godine i u prethodne dvije fiskalne godine, kako bi se utvrdilo da nova pomoć male vrijednosti (*de minimis pomoć*) neće preći gornju granicu za pomoći male vrijednosti (*de minimis pomoći*). Obrazac izjave za pomoći male vrijednosti (*de minimis pomoći*) je javno dostupan na internet stranici Agencije - www.azzk.me
- Dodatno, pri dodjeli pomoći male vrijednosti (*de minimis pomoći*) davalac državne pomoći obavezan je da obavijesti predmetnog korisnika o dodijeljenom iznosu pomoći male vrijednosti (*de minimis pomoći*) i o tome da je riječ o pomoći male vrijednosti (*de minimis pomoći*), izričito se pozivajući na Uredbu Komisije (EU), br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (*de minimis pomoći*) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013).
- Dokumenta o pomoćima male vrijednosti (*de minimis pomoćima*) davalac de

minimis pomoći čuva deset fiskalnih godina od datuma kada su dodijeljene i na zahtjev dostavlja Agenciji sve informacije koje Agencija smatra potrebnim kako bi ocijenilo jesu li ispunjeni uslovi za dodjelu de minimis pomoći, a posebno o ukupnom iznosu pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) koje je bilo koji korisnik primio na osnovu pravila o pomoćima male vrijednosti (de minimis pomoćima) pomoćima.

- **De minimis pomoć ne podliježe postupku prijave Agenciji**, već se de minimis pomoć, danom dodjele, unosi u registar de minimis pomoći (koji je dostupan na internet stranici Agencije - www.azzk.me), za svakog pojedinačnog korisnika.
- Podaci o ukupno dodijeljenom iznosu de minimis pomoći dostavljaju se Agenciji, radi iskazivanja u Godišnjem izvještaju o dodijeljenoj državnoj pomoći.
- Agencija ne upravlja javnim sredstvima, niti dodjeljuje pomoć. Politika dodjele, raspolaganje javnim sredstvima, kao i analiza efekata postignutih dodjelom pomoći, odgovornost je i obaveza davalaca de minimis pomoći.

ČLAN SAVJETA

Jovana Tošković

ČLAN SAVJETA

Novo Radović

Kontakt osoba:

Siniša Milačić

e-mail: sinisa.milacic@azzk.me

tel: 020/239-010

Dostavljeno:

- Ministarstvu ekonomskog razvoja, Rimski trg 46, Podgorica

- u spise predmeta i

- arhivi